VÖG VOLAPÜKA.

,Daniil Morozov': redakan ä vicifal,
,shido2308@yahoo.com',
,Ekaterinburg', ,Rossija' / Rusän.

Jäfidot soga bevünetik Volapüka.

YELOD 36[id]. NÜM: 8. 2026 GUSTUL. PADS: 61 jü 68.

O Volapükaflens valöpo!

Fovob ad bepenön neletianis tefü spearükam Volapüka. Telido nol pükas foginik nu valemo no jinon zesüdön, ed otos tefon mekavapükis. Igo in zif obik, kel no binon tirädabik pro vobans se foginän, ya kanoy logön utanis, kels kosädons ko votikans nen sev alseimik püka onsik. Nütevans somik sagons bosi äl skrin telefonöma polovik okas, yufü cin kelik dagetons tradutodi spika ini Rusänapük, tän jonons skrini ko vödem suemovik spikotane votik, etan ön turn okik gesagon Rusänapüko bosi äl skrin ot, e foginänapükans i kanons reidön vödemi tefik me pük pro oks suemovik. Telspikot somik dulon lunüpikumo ka ut medü spikam rafiniko mudöfik, ab säkäds at suno omoikons. Nünömaprograms patik ya sis lunüp kanons reidön vödemi me vög menik. Kosam breina ko cin i no plu binon bos nemögik. Bo telefonöm komunik suno osagon tikodis dalabana me pük alik. Nemödikans pö dinäds somik nitedälikons in disinapüks bevünetik.

Yunans fe dabinons, kels klienons sekü kods difik ad gebön Volapüki, ab i steifülons ad gebön kaeni nutimik nen lärn preparik püka. Yufidons pluuneplu benoseko mekavatäläktis ad tradutön vödemis ini pük obsik. So riskäd nulik esüikon, bi resods nevasitasümik gebons notetis valasotik se bevüresod e no kanons distidön fomis difik Volapüka ed igo küpön pölis. Kludo nünöms fomons dialegi nulik, kel labon vödis evönädiköl, pökis stupotik e nulavödis nezesüdik pla uts dabinik. Volapük fütürik at cinas ba obinon bisarikum ka fomälods lienetana.

Ofövob bespiki dinädas sümik ün setul, kü oblebob dünan düniälik olas ä redakan:

Gad e tup kaenik.

Fa ‚Frank Roger', tiäd rigik: ‚De tuin en de technische storing',
ini Volapük petradutöl fa ‚Hermann Philipps'.

Ebo hiel Erwin nog ävobom in gad – juitölo solasvieti e vienili plitik –, ven süpo ävebom in bläg viröl, koldik e nenlifik. Kis ijenon-li? Kiöpo nu äbinom-li? Ästeifülom ad vokädön lü yuf, ab no äfägom ad prodön vögädi. Te äkanom stebedön. Ebo ven äprimom ad dredön, das laidüpio övebom-la is, vir blägik äprimon ad trakön ed ädageton magedi. Köl äpubon bevü bläg, e piano magod gada omik dönu äkobikon. Äsenom oki suidiki e bruliki demü staned oka. Äzilogedom no sevölo fümo, va gad öblibon fifümiko, u va dönu pöluslugon dub dag.

Ad sädredikam oma atos no äjenon. Dönu äbinom in top verätik. Ai nog boso äsuidom, seko äsludom ad golön ini dom ad staudön in kovenastul plitöfik oka. Nino äbinons jimatan oma buki reidöl, e son oma telefonömi mödigeböfik bejäföl – äsä ai.

Äkonotom ones fätoti oka. Jimatan äkudof: „Ba elabol paopläga-glepädi u bosi ladi olik teföli. Sötobs-li telefonön sanani? Stadol-li beniko?"

„Voiko stadob gudiko", äsagom. „Mutob te seidön obi dü pülatimil e takikön."

„Sunädo odalogob gebädaprogrami* sanavik oba", ämobom son omik. „Nüpenob sümptomis olik, ed oseivobs sekis."

*gebädaprogram = ‚App'.

Dü pülatimils anik äklavom telefonömi okik, du ‚Erwin' e jimatan älülogons odi. Täno son älölogom ed äsagom mu frediko:

„Esetuvob osi! Äbinol temunan sitamieta**, tupa kaenik, pö kel elogol brefüpilo jenöfi asä stukoti digitik: natäl veratik ona. Klüliko no äbüojonidos, das ötüvol-la atosi. Pem mifätik!"

** sitamiet = ‚system crash, Systempanne'.

Hiel Erwin älülogetom mu bluviko soni oka, kel älaispikom:

„Stukot digitik at peprogramon ad nätükön oki it. Bi obs valik binobs binäds stukota at, memots olik dö tup kaenik at pokvänedons niludo. No sevob, vio atos ojenon, ab no cedob, das oledunons mesülis levemik ad neletön, das säklänädol dinädi at. Ba memots olik oläsikons piano e fino omoikons löliko. Kludo no kudolöd dö tup kaenik at!"

……

Hiel Erwin e jimatan älülogons soni. Pos pülatimils anik äjedons rezipiko logedis lü oks, e hiel Erwin äsäkom sone oka:

„Tup kaenik at-li? Dö kis spikol-li?”

Son äjedom logedi lü telefonöm mödigeböfik ed äkonstatom, das skrin ävagon. „No sevob osi”, äsagom fino, klülabiko ön brul: „Atosi no suemob. Tup kaenik äbinon-li?”

„Ba flanolös telefonömi mödigeböfik naedilo”, hiel Erwin äsagom. „Dü del lölik bejäfol oni. Kekömolös naedilo ini gad. Bos luta flifik ogudon pro ol. Kekömolöd!”

Jimatan e son äsökons omi äl gad. Solasviet e vienil äbinons magifiks. Nos äkanon is pamiükön. ■

VISIT PEDUNÖL LÄI SÖL: PÄDAN: ‚SCHLEYER’ IN ‚KONSTANZ’ (finot).

„E vobots valik at netas mu difikas pereidons fa om — ab kiosi notükob! — i pebetikons staböfiko fa om. Buki kinik divöpa nolavik at emaipadoyöv — us redastib ela Schleyer emäkon topis ut, kö eküpom gudikünosi, kelosi egebom ad preparön namapenädis gretik okik, kels efomonsöv liegöfi veratik nolava, if ladäls gretälik e flens verata, jöni⸗kosa, gudikosa e frutikosa evilons-la laidüpükön nemis okas e lofön ele Schleyer, kel binom pöfik, medis ad blümükön mödoti liegöfik vobotas nolavik e relikas pro bükapedöm. Nespäloy moni so mödiki tökü dins nenvöladik e nek vilon givön nemödikosi gönü div so nobik! Elogob dre⸗nis biedälik in logs ela Schleyer pö betik nemöga ad gevön menefe utosi valik, kelosi lanöf gretik omik ed altefo nolaliegik ejafon…”

Ko lifäl voik ji⸗Litaliyänana ‚Tommasi’ bepenof täno jenädi lölik stäni⸗saludükama, numof elis „lifö!” valik mödik e keblinof Litaliyänes lanäli so mödiki tefü Volapük, das fledatren paneodon-la pro on; fino penof dö pük at: „Datuvan Volapüka elabom pötü zäl at fredi ad daküpön, das datuvot letälenik omik nendemü tadun neflenik lölik kulon oke vegi da vol lölik, nitedälükon e kobotanon spidöfiko volanefi lölik… ***Fat lanöfik benodistik obsik: ‚Schleyer’ < lifomös lunüpo! aidönu getomös benosekis vikodik nulik läyümü vikods somik okik igo nu ya so mö⸗diks.*** ” ❖

DOG ELAS ‚BASKERVILLES’.

Kapit degbalid. Men su lubelasömit (dil: 4).

„Del at veüton pro ob, o siör!... bal delas benofätikün pö lif obik,” ävokädom aidönu smilölo. „Efiduinob desinis tel. Desinob ad koedön seivön pöpi topädik utosi, das lon binon lon, ed utosi, das men is komädon, kel fümälon ad jäfidükön oni. Eblöfob calöfiko gitäti duvegama da zänod legada ela ‚Middleton’ bäldik, ebo love on, o siör! fagotü louns ze tum de föfayan omik lönik. Kisi cedol-li dö atos? Okoedobs seivön magnatis et, das no kanons nedemön gitäti komotanas, etans pakondanonsös! Zuo estöbob vegi da fot, kö elans di ‚Fernworthy’ äkösömons ad jenükön länädazäli. Jinos, das etans maleditabik cedons, das dalabagität no dabinon-la, e kanons-la grulön utöpo, kö vilons ko papürarägs e flads oksiks. Cödädadins bofik pelonädons, o dokan: ‚Watson’! e bofiks gönü ob. No ebelifob deli somik sisä ibevikodob siöri: ‚John Morland’ < kodü gitiviod, bi äjütom pö kroligabuidän lönik.”

„Ab lio üfo eplöpol-li ad atos?”

„Sukolös osi pö buks! o siör! Sek obläfon reidami: ‚Frankland’ ta ‚Morland’, Cödalef bama jiregik*. Atos efrädon obe pounis 200, ab edagetob cödeti gönü ob.”

„Atos eprodon-li göneti seimik ole?”

„Nö! o siör! noniki. Pleido kanob lesagön, das älabob gaenodi nonik pö atos. Bitob lelöliko demü ben valemik. No dotob samo, das elans di ‚Fernworthy’ ofilükons obi fomü dobaman aneito. Ven äduinons otosi lätiknaedo, äsagob poldanefe, das ösötons finükön dunis lunofik somik. Poldanef grafäna labon stadi jemodik, o siör! e no äfägon ad garanön obe sefi, keli digädob. Cödäd ela ‚Frankland’ ta reigän onitedälükon sogädi ad säkäd. Enunedob tatacalanes, das olepidonsös nekäli kol ob, e vöds obik ya ejenöfikons.”

„Lio-li?” äsäkob.

Bäldan äjonülom logodanotodi vemo seviki. „Bi kanob nunön ones utosi, kelosi desirons ad sevön; ab nos slüdonöv obi ad yufön jäpanis et ön mod alseimik.”

Ya äjäfob me suk lukoda seimik, me kel äkanoböv skeapön de spikod omik, ab denu ävilob lelilön veitöfikumo dö atos. Saido

iseivob natäli todälik lesinana bäldik ad suemön utosi, das jonül küpidik seimik nitedäla fümiküno öfinükonöv komunöfi omik.

„Cödäd seimik tefü mifan, vo-li?” äsagob lindifiko.

„Ha! ha! o hilepul obik! cödäd mödo veütikum, ka et! Kis-li, if tefon cödetäbi pö maräd?”

Älogetob ön stun. „Diseinol utosi, das sevol utöpi, kö topom, vo-li?” äsagob.

„No sevob topi fümik, kö topom, ab vero süadob, das kanob yufön poldanefi ad dafanön utani. Neai ädagetol-li tiketi, das mod ad fanädön etani äbinonöv ad seividön fonäti nulüdota oma e belükön omi dub atos?”

Fümo änilikom-la muvemo lü verat. „Lesi!” äsagob, „ab se kis sevol-li, das utan binom seimöpo pö maräd?”

„Sevob atosi, bi me logs lönik oba eloegob blinön ramenani nulüdoti etane.”

Isäkuradikob demü hiel ‚Barrymore’. Äbinos-la säkäd fefik ad sekidön de viläd bäldana dranädik badöfik at. Ab küpet fovik omik äsüükon pö ob sädredikami.

„Olestunolös posä ulelilol, das nulüdot omik pablinon ome fa pul. Küpedob hiutani aldelo me daleskop obik dese nuf. Dugolom vegi ot tü düp ot, e lü kelan vegomöv-li plä cödetäb?”

Atos vo äbinon benofäd! Ye ätaetob jonüli alik nitedäla. Pul! ‚Barrymore’ isagom, das nesevädikan obsik päblimon fa hipul. Kludo ‚Frankland’ ireafom ad tuvön retodi etana, ab no cödetäba. Üf ükanoböv datuvülön sevi omik, atos ösäditretülükonöv obi de dayag lunüpik e töbik. Ab dotim e lindif nendoto äbinons meds pötöfikün obik.

„Äsagoböv, das atan mu niludo äbinom-la son balana jipigale- danas marädik, zedelafidi äblinöl fate okik.”

Jonül taspika pülikün äkoedon löflamön leskani pö däspotan bäldik. Älülogom obi me logs sidinik, e cügabalibs gedik omik ähorikons äsvo uts kata lezunik.

KÜPET.

* *Cödalef bama jiregik*. So pänemon, bi jireg it äpresidof kobi- kami ona.

Fövot ponotükon.

NUNS.

① BUK NULIK.

Lorenz, Francisco Valdomiro, 1872—1957. Poezia Postrikolto / tradukis, mediumis, verkis Francisko Valdomiro Lorenz; kompilis Miĥaelo (Miguel) Bento. — 1-a eld. — Portalegro (Porto Alegre) : Terutero, 2026. — 337 p. — ISBN 978-65-975688-0-2 (nüned di ‚PDF'), 978-65-975688-1-9 (buk papürik). (Poedots rigik e petradutöls sperantiks, Volapükiks ed uts di ‚Ido'. Vödems Volapükik pepübons ko küpets pükavik fa ‚Hermann Philipps': cifal.)

Ün yunul ayela buk balid at dabüköpa nulik: ‚Terutero' pedabükon. Konletan: söl: ‚M. Bento' < esteifom ad kobükön poedotis mödikün fa hiel ‚F. V. Lorenz', kel sevädom as sperantan, do äbinom polüglot ed änolom mekavapükis difik. El ‚F. V. Lorenz' (ettimo pänemom ‚František Vladimír Lorenc') dü lif okik in topäd nutimik Tsyegäna ädalärnom Volapüki bäldotü yels degfol ed igo ägetom de cifal balid diplomi poedana Volapükik ün 1889. Äpoedoms mödikosi me Volapük, ab lautots tefik no ejinons pakipedön. Konletan konom in fovöds, vio pos suk vanik lunüpik eplöpom ad tuvön vödemis Volapükik anik, kelis enüpladom ini kompilalebuk. Nitedos, das hiel F. V. Lorenz it ävotabevobom tradutodis poedik anik okik timäda di ‚Schleyer' ma menodots fa ‚Arie de Jong', klu vödems tel pebükons fomü sotüls in dialegs cifik bofik Volapüka. Atos blöfon, das poedan famik neföro älüvom Volapükamufi. Zuo ma nuns se ‚VpN' ‚Prof. Francisco V. Lorenz' in Brasilän ägetom de cifal telid: ‚Albert Sleumer' < diplomi stimalimana ün 1930 ed ävedom ün 1933 liman calöfik Volapükanefa in län ut, kel no älabon Volapükaklubi (ü liman diläda valemik feda Volapükaklubas). Ma spodots pekipedöl, hiel Lorenz igo äspodom dü bevob Volapüka ün yels 1920^{id} ko hiels ‚Sleumer', ‚de Jong' e ‚Sprenger', keles älofädom mobis okik tefü menod püka, ed äflunom pubi pönopas: on, oy < in gramat.

Ladet leäktronik pübota: ‚https://archive.org/details/poezia_postrikolto/';
pad bevüresodik dabüköpa: ‚https://eldonejoterutero.blogspot.com/'.

② Bespik vödas.

Danädü ‚Hermann Bieber’: noe Volapükan, abi musigan < enu nems musigömas päbespikons bevüresodo. Rigakodan spikota pö kel kilman Volapükik binü om it, ‚Hermann Philipps’ e ‚Daniil Morozov’ äkompenoms, äpenom, das suno el workshop (= tidodem, tida≠kobikam) tefik üjenon, sekü kelos övilom betikön pläyi Volapüko. Sekü atos vöds sököl pelofädons u pemobons.

El ukulele = kuelel (Volapükagased pro Nedänapükans [VpN] 1939).

El saxophon = saxofon (VpN 1933).

El tuba = tubat (VpN 1933).

El bouzouki = lüt Grikänik, u gudikumo: el bouzouki (as fogina≠ vöd).

El keyboard = klavem.

Els ‚Dudelsack/bagpipes/cornemuse’ = müsät.

‚Blockflöte/recorder/flûte à bec’. El Ralph Midgley emobom vödi: blokaflut, kel komädon in vödabuks omik. El Hermann Philipps emäniotom, das stamäd: blok < labon sinifi ‚blockade, act of blocking’, ed atos fümo no lönedon gudiko lä subsat: ‚Blockflöte’. Epenom fovo: „Ba kanoy gebön vödedi: *löfidaflut < ma sam Spanyäna≠ e Litaliyänapüka”.

‚Schlagzeug/drums/batterie’. Ma plän ela Hermann Philipps, „tefü ‚Schlagzeug’ labobs vödi: flapamusigöm = Deut.: ‚Schlaginstrument’, Ned.: ‚slaginstrument’ (VpN 1935, pad: 42). Kludo kanoy-la fomön vödi: *flapamusigömem.”

‚E-Gitarre, E-Bass’. Limi primik: ‚E-’ kanoy tradutön me lim: lek≠tina≠, kludo: el ‚E-Gitarre’ vedon-la *lektinagitar, el ‚E-Bass’ vedon-la *lektinabasovagitar.

I pemäniotos, das stamäd patik pro subsat: ‚rock’ ön siäm musi≠gik semikna paneodon. ‚Hermann Philipps’ epenom: „Tefü ‚rock’, if jenöfiko neodobs vödi Volapükik, kanoyöv gebön stamädi: *rok, kel no nog dabinon, demü kleil gudikum ba *rokamusig.”

♫ ♫ ♫

③ PILGRIM VOLAPÜKIK.

Hiel Kamil Rytarowski: Volapükan nulik < enunom primü yulul bevüresodo, vio kobü pösods votik evisitom topis cifik eli Schleyer tefölis in Deutän. Primo ätävons lü ‚Litzelstetten’, kö älogons pädanöpi, in kel ün 1879 datuval idagetom tiketi valemapüka. Topon len süt: ‚Martin-Schleyer-Straße’. ‚Litzelstetten’ id älabon süti smalik: ‚Volapükweg’ e lotidöpi panemöl „Volapük”. To atos nek elanas di ‚Litzelstetten’ jinon sevön Volapüki — igo uti timäda di ‚Schleyer’. Top votik Volapükapilgrima äbinon zif: ‚Konstanz’. Is jünu dabinon dom ut, in kel ‚Schleyer’ älödom (ladet: ‚Schottenstraße’, nüm: 37) de yel: 1889 jü deadamadel oka ün 1912. Tävans id älogons sepülamali su sepülamöp ela Schleyer in deadanöp zifik: ‚Hauptfriedhof Konstanz’. Liedo mebamal at eklülädon neodön nätükami sunik, kelos flagon monamedis anik. No sevädos, va cifef deadanöpa enunon atosi röletanes lifik datuvala u va ebegon yufi cifode zifik di ‚Konstanz’, bi ‚J. M. Schleyer’ binom balan utanas, kels efamükons valöpo eli Konstanz, e digädom küpäli patik calanas topik.

Kanoy tuvön nunodi prolidikum Linglänapükik e fotografotis täva pemäniotöl pö Volapükagrups di ‚FB’ (ladet leäktronik: ‚https://www.facebook.com/groups/volapukalised’) e di ‚Vk’ (ladet leäktronik: ‚https://vk.ru/volapuk_sprache’).

④ MOTEDAYELAM TUMZÜLDEGLULID.

Ayelo tü del degjölid yulula yels tumzüldeglul epasetikons sis motedadel datuvana Volapüka: ‚Johann Martin Schleyer’. Videodots anik penotükons pö ‚Youtube’ (ladets leäktronik: ‚https://youtu.be/EWkeT-J2SOM’, ‚https://youtu.be/BQltT0FrUpo’) as mal zäla pötü motedayelam famana. Ävedom balidan, kel äplöpom ad datikön e notükön mekavapüki bevünetik plago geboviki. Äsä binos kösömik bevü letälenans, neito äreafom mu süpiküno ad tiket dö binod nedöfik pükas somik: gramat sitik nen pläots sa stamäds natapükas sevädik. Prinsips ot pagebons in mekavapüks benoplöpikum anik. Kludo ‚Schleyer’ nendoto binom pro valans, kels löfilons disinapükis, datuval. ■